

Aylık Ekonomik Gelişmeler Raporu- Kasım 2022

Sayın Üyemiz,

DEİK Ekonomik AraŐtırmalar Direktörlüğü tarafından hazırlanan Aylık Ekonomi Bülteni ekte bilgilerinize sunulmaktadır. Bültende öne çıkan gelişmeler Őu şekildedir:

Türkiye:

- Türkiye ekonomisi 2022 yılının üçüncü çeyreğinde beklentilerin altında kalarak %3,9 büyüdü. Yılın ilk 9 ayında ise kümülatif büyüme oranı %6,2 olarak gerçekleşti. Bu dönemde, GSYH'nin %60'ını oluşturan hane halkı tüketimi %19,9 artarak manşet GSYH büyümesinin sürükleyicisi oldu. Net dış talep ithalattaki artışa paralel olarak büyümeye sınırlı bir katkı verirken, bu çeyrekte büyümeyi tek başına tüketim harcamaları üstlenmiştir.
- Eylül ayında sanayi üretimi yıllık %0,4 büyümüŐtür. Sektörel detayda 24 imalat sektörünün 12'sinde yıllık üretim artışı kaydedilmiştir.
- Ekim ayında 46,5 olarak ölçülen Türkiye İmalat Satın Alma Yöneticileri Endeksi (PMI) Kasım ayında 45,7'ye geriledi. Böylelikle, imalat sanayi faaliyetleri üst üste dokuzuncu ay ivme kaybetti ve son çeyrekte de daralma sinyalleri verdi. Ayrıca, faaliyet koşullarında gözlenen bozulma, 2020 yılı başlarında yaşanan ilk salgın dalgasından bu yana görülen en belirgin düzeyde gerçekleşti.
- SAMEKS Bileşik Endeksi ise Kasım ayında bir önceki aya göre 0,50 puan daralarak 53,1'e geriledi. Bu dönemde Hizmet Sektörü Endeksi önceki aya göre 1 puan azalış kaydederek 50,8 puana gerilemesine karşın referans değeri üzerindeki seyrini sürdürmüŐtür.
- Kasım ayında imalat sanayi kapasite kullanım oranı (KKO) 0,7 puan azalarak %75,9 seviyesine geriledi.

- TCMB Para Politikası Kurulu, 24 Kasım 2022 tarihli toplantısında faizi 150 baz puan indirerek %9'a çekti.
- Reel Kesim Güven Endeksi Kasım 2022'de bir önceki aya göre 0,7 puan azalarak 101,3 seviyesine geriledi. Son üç aya ilişkin toplam sipariş alt endeksi 8,7 puan azalarak denge seviyesinin altında gerçekleşirken endeksin düşüşünde belirleyici oldu. Sabit sermaye yatırım harcaması bir önceki aya göre 6,8 puan azaldı.
- Tüketici güven endeksi Kasım ayında bir önceki aya göre 0,5 puan artarak 76,6 seviyesinde gerçekleşti. Gelecek on iki aylık döneme ilişkin genel ekonomik durum beklentisi bir önceki aya göre 0,6 puan artarak endeksin yükselişinde etkili oldu. Öte yandan, gelecek on iki ayda dayanıklı tüketim mallarına harcama yapma düşüncesi endeksi bir önceki aya göre 1,2 puan geriledi.
- 2022 yılı Ekim ayında ihracat önceki yılın aynı ayına göre (YY) %3 artarak 21,3 milyar USD, ithalat ise aynı dönemde %31,4 yükselerek 29,2 milyar USD oldu. 2022'un ilk 10 ayında ihracat önceki yılın aynı dönemine göre %15,4 artarak 209,4 milyar USD seviyesine yükselirken ithalat ise aynı dönemde %39,4 artarak 300,4 milyar USD seviyesine ulaştı.
- 2022 yılı Eylül ayında ihracat birim değer endeksi önceki yılın aynı ayına göre %2,7 artarak 108,1 değerini alırken, ithalat birim değer endeksi %27,4 artışla 151,8 olarak gerçekleşti. İhracat fiyatlarının ithalat fiyatlarına oranını ifade eden dış ticaret haddi ise 71 değeri ile şimdiye kadarki en düşük seviyelerinde seyretmektedir.
- 2021'in Eylül ayında 2,7 milyar USD fazla veren cari işlemler dengesi, Eylül 2022'de 3 milyar USD açık verdi. 2021 yılının ilk dokuz ayında 6,1 milyar USD olan cari açık 2022 yılının aynı döneminde 38 milyar USD seviyesine yükseldi.
- 2022'nin Ekim ayında TCMB'nin brüt döviz rezervleri önceki aya göre 6,3 milyar USD artışla 67,1 milyar USD olurken, altın rezervleri ise önceki aya göre değişmeyerek 39 milyar USD oldu. Toplam rezervler ise önceki aya göre 6,3 milyar USD artışla 113,5 milyar USD oldu.
- Tüketici fiyat endeksi Kasım ayında bir önceki aya göre 1,1 puan azalarak %84,4'e geriledi. Çekirdek B ve dayanıklı tüketim malları enflasyonları ise sırasıyla 0,8 ve 3 puanlık azalışlarla yine sırasıyla %76,2 ve %89,5 seviyelerinde gerçekleşti.
- Özel kapsamlı C endeksinin son üç aylık ortalaması, Kasım ayında bir önceki aya göre 0,9 puan artarak %69,2 seviyesinde gerçekleşti.
- Enerji ve gıda dışı mallar hariç (çekirdek) enflasyon Kasım 2022'de bir önceki aya göre 2,9 puan azalarak %76,7, enerji enflasyonu ise 10,1 puan gerileyerek %118 seviyesinde gerçekleşti. Gıda enflasyonu ise önceki aya göre 3,5 puan artarak %102,5 seviyesine yükseldi.
- Hizmet enflasyonu Kasım ayında bir önceki aya göre 0,5 puan artarak %60,7 seviyesinde gerçekleşti. Ulaştırma ile lokanta ve otel

enflasyonları bir önceki aya göre sırasıyla 1,5 ve 1,6 puan azalarak yine sırasıyla %100,7 ve %80,3 seviyelerinde gerçekleşti. Kira enflasyonu ise 3 puan artarak %44,2 ile hizmet enflasyonunun yükselmesinde etkili oldu.

- 25 Kasım 2022 haftasında bankacılık sektörü yıllık kredi büyüme oranı aylık 13 puan düşerek %55'e geriledi. Kur etkisinden arındırılmış yıllık kredi büyüme oranı ise önceki ayın 0,1 puan altında, %35 seviyesinde hesaplandı.

- Tüketici kredileri yıllık büyümesi, ihtiyaç kredileri öncülüğünde, %35 seviyesine seyretti. Kur etkisinden arındırılmış ticari krediler yıllık büyüme oranı ise önceki aya göre 0,6 puan azalarak %31,9 seviyesinde hesaplandı.

- İhtiyaç kredisi faiz oranı aylık 0,1 puan düşerek %30,8'e gerilerken, konut kredisi faiz oranı ise aylık sabit kalarak %21,4 seviyesinde seyretti.

- 25 Kasım haftasında TL cinsi ticari krediler ortalama faiz oranı önceki aya göre 1,4 puan düşerek %16,9'a gerilerken, USD cinsi ticari kredi faiz oranı aylık 0,4 puan artarak %9,6'ya yükseldi.

- 2022 yılı Ekim ayı bütçe geliri 224,2 milyar TL, bütçe gideri 307,4 milyar TL olarak gerçekleşmiş böylece ay içinde 83,3 milyar TL bütçe açığı verilmiştir. Ocak-Ekim döneminde ise, bütçe gelirleri 2.199 milyar TL, bütçe giderleri 2.328 milyar TL olarak gerçekleşerek 128,8 milyar TL bütçe açığı verilmiştir.

- KKM maliyeti Mart-Eylül döneminde 84,8 milyar TL olarak gerçekleşmişti. 2022 Ekim ayında ise KKM maliyeti 6,6 milyar TL seviyesinde gerçekleşmiş; toplam KKM maliyeti ise 91,5 milyar TL'ye yükselmiştir.

Küresel:

- Federal Reserve, ABD Merkez Bankası 2 Kasım 2022 tarihli politika toplantısında 75 baz puanlık artış ile politika faizini %3,75-4 olarak belirledi. Enflasyondaki yükselişin hem arz hem de talep kaynaklı olduğu, işsizlik oranının düşük seyrine dikkat çekildi.

- 2022 yılının ilk iki çeyreğinde sırasıyla %1,6 ve %0,6 daralan ABD ekonomisi yılın üçüncü çeyreğinde %2,6 büyüdü. Teknik resesyondan çıkan ABD'de kamu harcamalarının bir önceki çeyreğe göre yıllıklandırılmış bazda %2,4 büyümesi ekonominin toparlanmasında etkili oldu. Öte yandan, dayanıklı ve dayanıksız tüketim harcamaları üst üste iki çeyrek daraldı.

- 2021 yılının ilk dokuz ayında 620 milyar USD açık veren ABD mal ve hizmet ticareti dengesi 2022 yılının ilk dokuz ayında 745 milyar USD açık verdi. İlk dokuz aylar kıyaslandığında, mal ticaretinden verilen açık 805 milyar USD seviyesinden 922 milyar USD seviyesine yükselirken

net hizmet ihracatı ise 185 milyar USD seviyesinden 177 milyar USD seviyesine geriledi.

- ABD'de enflasyon %9,1'lik zirveden sonra Ekim ayında %7,7'ye kadar geriledi. Enerji enflasyonu %19,8'ten %17,6'ya gerilerken gıda enflasyonu 0,3 puanlık düşüşle %10,9 oldu. Çekirdek enflasyondaki düşüşte 0,3 puan seviyesinde olurken %6,3 olarak gerçekleşti.
- 2021 yılının ilk on ayında 521 milyar USD dış ticaret fazlası veren Çin 2022 yılının aynı döneminde 741 milyar USD fazla verdi.
- Çin'de tüketici enflasyonu Ekim 2022'de bir önceki aya göre 0,7 puan azalarak %2,1 oldu.
- 2022 yılının ilk iki çeyreğinde sırasıyla %0,6 ve %1,7 büyüyen Japon ekonomisi yılın üçüncü çeyreğinde %1,8 büyüdü.
- Japonya'da yıllık tüketici enflasyonu ekim ayında bir önceki aya göre 0,7 puan artarak %3,7 oldu. Ocak 1991'den beri en yüksek enflasyon oranı kaydedildi. Gıda enflasyonu bir önceki aya göre 2 puana yakın artış gösterdi ve %6,2 oldu.
- Japonya'da 12 aylık dış ticaret açığı Eylül ayında 15,8 trilyon JPY seviyesinden ekim ayında 17,9 trilyon JPY seviyesine yükseldi.
- Avro Bölgesi sanayi üretimi, Eylül ayında %0,9 büyüme kaydetmiştir.
- Avro Bölgesi bileşik PMI Kasım ayında 0,5 puan artarak 47,8'e yükselmiştir.
- Avro Bölgesi dış ticareti Eylül 2022'de 34,3 milyar EUR açık vermiştir. Böylelikle, on bir ay üst üste dış ticaret açığı verilmiştir.
- Rusya sanayi üretimi Ekim ayında yıllık %2,6 daraldı. Böylelikle endüstriyel faaliyette üst üste yedinci kez düşüş yaşandı. Aylık bazda ise sanayi üretimi Eylül ayındaki %0,5 artışın ardından %5,3 arttı.
- Rusya'da TÜFE Ekim ayında bir önceki aya göre %13,7'den %12,6'ya düştü. Art arda altıncı ay yavaşlayarak Şubat 2022'den bu yana en düşük seviyeye geriledi.

Kasım Ayı Gündemi:

- Katar'ın Türkiye'ye 10 milyar dolara ulaşabilecek kaynak girişi sağlaması için görüşmelerde son aşamaya gelindiği belirtiliyor. Bu miktarın 3 milyar dolarının bu yıl içinde gelmesi bekleniyor.
- Resmi Gazete'nin 25 Kasım 2022 tarihli sayısında yayımlanan zorunlu deprem sigortası tarife ve talimat tebliğinde değişiklik yapan tebliğe göre, zorunlu deprem sigortası hesabına esas bina metrekare bedeli yaklaşık yüzde 50 oranında artırılarak betonarme yapılar için 3.016 TL'ye diğer yapılar için 2.080 TL'ye çıkarıldı.
- Ekonomik İşbirliği ve Kalkınma Örgütü (OECD) 2022 yılının ikinci "Ekonomik Görünüm" raporunu açıkladı. Raporda, 2023 yılında Türkiye'de enflasyonun yüzde 40'ın üzerinde seyredeceğini ve ihracat büyümesinin yavaşlayacağını açıkladı. OECD'ye göre Türkiye'nin 2023

yılındaki büyümesi yüzde 3 olacakken işsizlik de yüzde 10'un üstünde seyretmeye devam edecek.

- Suudi Arabistan Maliye Bakanlığı Sözcüsü, Merkez Bankası'na 5 milyar dolar mevduat yatırmak için müzakerelerin son aşamada olduğunu açıkladı.

- Türkiye'nin rüzgâr enerjisinden elektrik üretimi 204 bin 375 megavat saatle dün tüm zamanların en yüksek seviyesine ulaşırken, rüzgârın toplam elektrik üretimindeki payı yüzde 25 oldu.

- Kültür ve Turizm Bakanlığı verilerine göre; 2022 yılı ekim ayında Türkiye'yi ziyaret eden yabancı sayısında geçen yılın aynı ayına göre yüzde 38,36 artış kaydedildi. En yüksek artış Suudi Arabistan vatandaşlarında görüldü.

- Borsa İstanbul, BIST Sürdürülebilirlik 25 Endeksi ve BIST Katılım Temettü Endeksi'ni hesaplamaya başlayacağını duyurdu. 21 Kasım'dan itibaren hesaplanmaya başlanacak olan BIST Sürdürülebilirlik 25 Endeksi sürdürülebilirlik performansı yüksek şirketler arasından büyük ve likit olanların seçilerek oluşturulacak.

- Kredi derecelendirme kuruluşu Fitch, Türk bankacılık sektörünün kısa vadeli yabancı para dış borçlarının yüksek seyretmeye devam ettiğini belirterek, makroekonomik dengesizlikler arttıkça Türk bankalarının finansman risklerinin daha da arttığını belirtti.

- IMF'nin araştırma bölümünde ekonomist olan Tryggvi Gudmundsson yayınladığı bir blog yazısında "20 ekonomi bölgesinin takip edildiği satın alma yöneticisi endekslerinde son aylarda istikrarlı bir kötüleşme olması, görünümün Ekim ayı Dünya Ekonomik Görünümü (WEO) raporunda belirtilenden daha karamsar olduğunu teyit ediyor." ifadelerini kullandı.

- Sabancı Üniversitesi İstanbul Politikalar Merkezi'nin (İPM) hazırladığı "Türkiye'nin Karbonsuzlaşma Yol Haritası: Sektörel Fayda Maliyet Analizi" raporunda, Türkiye'nin son güncel verileri olan 2020 ve 2030 yılları arasındaki yatırım ihtiyacı hesaplandı. Buna göre, Türkiye'nin yıllık 10 milyar dolar yatırımla güneş, rüzgâr ve depolama teknolojilerinde kapasitesini artırarak ve fosil yakıt tüketimini düşürerek 2050'de net sıfır emisyona ulaşabileceği tespit edildi.

- Ticaret Bakanlığı, Elektronik Ticaret Bilgi Sistemi (ETBİS) verileriyle bu yılın 6 aylık dönemine ilişkin elektronik ticaret istatistikleri raporunu hazırladı. Rapora göre, ocak-haziran döneminde Türkiye'nin e-ticaret hacmi geçen yılın aynı dönemine kıyasla yüzde 116 arttı ve 348 milyar lirayı buldu.

- Uluslararası kredi derecelendirme kuruluşu Moody's, "Küresel Makro Görünüm" Kasım 2022 raporunu yayımladı. Raporda, Türkiye ekonomisi için daha önce yüzde 4,5 olarak belirtilen bu yıla ilişkin büyüme öngörüsünün yüzde 5,3'e yükseltildiği vurgulandı. Moody's, Türkiye

ekonomisinin gelecek yıla ilişkin büyüme tahmininde ise değişikliğe gitmedi, yüzde 2 olarak teyit edildiğini belirtti.

- TÜİK, 2023 yılı vergi, harç ve cezalara uygulanmak üzere 2022 yılına ilişkin yeniden değerleme oranına esas olan veriyi açıkladı. Buna göre 2023 yılında vergi ve harçlar yüzde 122,93 oranında artacak.

Saygılarımızla,